СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 125. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 31 травня 1935. — VOL. XLIII. No. 125. Jersey City, N. J., Friday, May 31, 1935. THREE CENTS

ЗАМІШАННЯ В УРЯДІ ЧЕРЕЗ РІШЕННЯ СУДУ

ВАШИНҐТОН. — Проголошення опінії найвищого суду Злучених Держав про неконституційність закона про відбудову краю викликало горячкову діяльність у столиці краю. Цілий день ішли конференції в Білому Домі, в департаменті судівництва, в уряді відбудови краю, в департаменті праці й серед конґресових приятелів уряду. Покищо президент не знайшов іще ніякої ясно окресленої заради на цю ситуацію, що виринула через опінію суду. Ходять чутки, що президент проголосить свою зараду публичним відкликом до всього народу краю. Станеться це відай при кінці цього тижня.

Темчасом у конґресі панувало неменше замішання. Провідники більшости старалися недопустити до ніякої дискусії над новою ситуацією, щоб зискати на часі та додуматися, яке заняти становище. Це їм приходило легко, бо й републиканська меншість теж здезорієнтована й не знає, що їй робити. Кажуть, що це рішення завдало й републиканській партії поважний удар, бо воно відобрало їй нагоду боротися проти демократичного уряду; републиканці бояться тепер, що через упадок „найри" поправиться бизнес, а це підірве політику републиканців.

ЗАГРОЗА СТРАЙКУ В ПРОМИСЛІ МЯГКОГО ВУГЛЯ.

ВАШИНҐТОН. — Через те, що рішення найвищого суду Злучених Держав викликало повне замішання серед урядових бюр, що спираються на закон про відбудову краю, зірвано теж переговори, які за посередництвом уряду вели з собою представники власників копалень мягкого вугля й представники робітників.

З огляду на те, що контракт між власниками й робітниками тратить обовязуючу силу 16-го червня, зірвання переговорів грозить великим страйком.

Супроти зміненої ситуації у Вашинґтоні зібралися представники Американської Федерації Праці й провідники майнерської юнії для обговорення дальшої тактики. Страйк захопив би коло 400,000 робітників промислу.

НАФТОВЕ ПІДПРИЄМСТВО ПІДНОСИТЬ ЗАПЛАТУ.

НЮ ЙОРК. — Нафтові підприємства „Стендард Ойл Ко. оф Ню Джерзі" та „Тайд Вотер Ойл Ко." проголошують піднесення заплати для своїх робітників з днем 1-го червня на 5 процентів.

Рішення відноситься до 46,700 робітників та буде коштувати підприємство 4 міліони на рік.

ГРОМАДЯНИ НА ОБОРОНУ СТРАЙКАРІВ.

ГЕКЕНСЕК (Ню Джерзи). — Тут вибух страйк робітників, що будували нову стейтову дорогу. Коли страйкарі почали уставляти пікети, щоб не пускати інших робітників ломати страйк, начальник стейтової поліції приказав розганяти пікети. На це місцеві мешканці зорґанізували комітет для оборони права робітників до страйку та охороняти пікети перед нападуваннями поліцією.

ЦІКАВІ НАЙМИ.

КЕЙМБРІДЖ (Месечусетс). — Гарвардський університет веде тепер розсліди над обімлінням. У тій ціли професори наймають тепер людей, які за оплатою готові мліти.

Обімління викликується ґазами.

ЩО ВАРТА МОРЕ ДЛЯ КРАЮ.

САН ФРАНСІСКО. — Федеральне бюро риболовлі обчисляє, що в 1933-тім році зловлено в прибережних стейтах, що припирають до Тихого океану, 860 міліонів фунтів риби, що представляє разом вартість 14 міліонів долярів.

Працювали в цьому промислі разом коло 31,000 людей.

ДІСТАВ СПАДЩИНУ.

ЛИМА (Огайо). — Семюел МекМилен з Толідо, Огайо, добивався своєї пайки в спадщині по однім своїм кревняку. Добуття пайки в спадку коштувало його 600 долярів. Його пайка виносила 80 центів.

МОЛОДИЙ КУРЕЦЬ.

МЕК-АЛИСТЕР (Оклагома). — Джан М. Моликен хвалиться своїм сином, що, не дивлячися на його молодий вік, любить курити тютюн. Мати каже, що синок воліє тютюн, ніж морожене. І вона певна, що йому куреня не шкодить.

Батько каже, що цьому не дивниця, бож синок почав курити батькову файку в семім місяці по народженню. Йому тепер два роки.

НОВИЙ РІД АСЕКУРАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — В околиці Ню Йорку поширюється тепер новий рід обезпечення. Асекурують людей проти видатків на шпиталі. За певну оплату шпиталям згори чоловік буде вільний від заплати за шпиталь на випадок, коли йому прийдеться йти лікуватись до шпиталю.

Тут за таке обезпечення платиться 3 центи на день. В Елизабеті, в стейті Ню Джерзі, звільняється людей від коштів побуту в шпиталі понижче 21 днів на рік, а від 25 процентів оплати видатків за кождий день понад той час аж до 7 тижнів.

ШТЕЙНМЕЦ ЗАСУДЖЕНИЙ.

НЮ ЙОРК. — Присяжні судді в місцевім стейтовім суді признали Джозефа Штайнмеца, 22-літнього вихрещеного студента протестантської теольоґії, що вбив свою жінку й о. Лiонарда, винуватим убиства та припоручили його судови до помилування.

У своїх поученнях присяжним суддя сказав, що чоловікови не вільно вбивати своєї жінки за те, що вона не вірна. Закон не дозволяє людині бути суддею у власній справі і виконавцем власного присуду.

ЛИТВА ПІСЛАЛА НА ЗАСЛАННЯ ДВОХ ПОЛЯКІВ.

Офіціяльно повідомляють із Ковна, що студентів Поляків Адама Довґірда й Анатоля Пашкевича, які вибили по лиці редактора Кунтапліса, на основі постанови команданта міста Ковна арештували та на основі адміністраційного розпорядку виселили на провінцію: Довґірда на один рік, Пашкевича на шість місяців. Місцем заслання першого є росенський повіт, другого, біржанський повіт.

ЯК І ХТО ДІСТАЄ ПЛАТНЮ.

Професор державної ґімназії в Бережанах, Г. З., по двократній судовій розправі засуджений за хабарництво на 1 рік вязниці відбув свою кару 6 місяців у Львові, бо других 6 місяців дарували йому на підставі амнестії з 1932. р. Коли відсидів кару, зявився в березні 1935. р. в Бережанах і дістав з державної каси коло 2,000 зл. титулом своєї платні, а на першого квітня вислали йому до Львова платню за той сам місяць. Насувається питання, чи це відшкодування за відбуту кару, чи може що інше... І чи це сталось на підставі старої, чи може нової конституції?

600 МІЛІОНІВ НА ЗБРОЄННЯ.

Румунський уряд склав у парляменті проєкт закону, який уповажнює підписати з фабриками Скоди умову на доставу гармат і муніції для румунської армії за суму 600 міліонів чеських корон. Умовини нового договору будуть корисніші, бо ціни впали на 15 прц. Цей договір заступить давнішу умову з фабриками Скоди зперед пятьох років.

ДОБРОГО МАЮТЬ СОЛТИСА.

У городськім суді в Городку відбулася розправа проти Йосифа Раїни, команданта „Стшельца" і нововибраного солтиса села Суховоля, городецького повіту. В тому селі від ряду літ незнані люди вичиняють ріжні бешкети, вибивають вікна в публичних домах, як школа і громадський уряд, а в останніх часах хтось розкинув коло місцевої кооперативи письма протидержавного змісту. По кожнім такім випадку мешканці того села бували арештовані на підставі конфіденціональних доносів особи, про котру ніколи не довідались. А в 1930 р. по памятних подіях мешканці Суховолі мусіли оплачувати дуже довгий час нічних вартівників, двох місцевих латинників: Йосифа Раїну й Івана Шаргута.

Щойно тепер довідалися Суховольці від Івана Шаргута цікавих річей. Він та його жінка Марія зізнали обоє в суді на згаданій розправі, що Йосиф Раїна в осени 1930 р. сам намовляв їх, щоб разом з ним написали на місцевій школі підбурюючі слова, щоби в той спосіб спрямувати підозріння на Українців, котрі будуть знов арештовані і через те влада зарядить дальший обовязок удержувати варти. Лиш тому, що Шаргут і його жінка на це не згодились, не міг Раїна здійснити свого наміру.

Тепер відповідав Раїна за намову до проступку. Одначе суд по переведенні доказів постановив предложити акти прокураторови у Львові з огляду на можливість застосування в данім випадку амнестійного закону з 1932 р.

В АВСТРІЇ НЕ БУЛО ІТАЛІЙСЬКИХ ДЕЗЕРТИРІВ.

Австрійські урядові круги з найбільшим обуренням протестують проти поширюваних у цілому світі вісток про те, що Австрія видала Італії дезертирів з південного Тиролю, які як Німці не хотіли їхати з італійським відділом до Абисинії і втекли на територію Австрії, після чого їх італійська влада розстріляла. Як виходить з урядового комунікату, на австрійській території не було взагалі ніяких італійських дезертирів, тому й не може бути ніякої мови про їх видачу італійській владі. Такі явно неправдиві вісти поширюють вороги теперішнього австрійського уряду, щоб тільки підірвати до нього довіря широких кругів австрійського населення.

ЛІЦИТАЦІЯ ЗЕМСЬКИХ МАЄТКІВ.

В Станиславівщині відбудеться ліцитація двох земських маєтків, а саме Деліїв і Тумир за довги в Товаристві Кредитовім Земськім. Власником є Рафал Цивінський. Виклична ціна 438,500 зл. Крім того розписана ліцитація земського маєтку Казимира Аґопсовича в Тулукові, пов. Снятин. У половині травня у Львові буде ліцитація 39 маєтків за довги в Кредитовому Земському Товаристві. Між іншими на ліцитацію підуть добра гр. Ст. Потоцького Риманів і Немирів, що є власністю бар. Крузенштерна. Зліцитувати мають теж відомого публіциста Ад. Бохенського з Поникви, гр. Скарбека з Яблонова і Колонич (пов. Лісько), бар. Юр. Конопку з Микулинець, д-ра Каз. і Фр. Мицєльського власника Венґерика та Тулиголов (пов. Ярослав), Щепанських з Вікнян (пов. Товмач), Ромерів з Бездітки (пов. Ясло). Сума задовження тих дібр у згаданому кредитовому товаристві виносить 22 міліони зл.

СЛАВЯНИ МНОЖАТЬСЯ.

Французька статистика затрівожена упадком романської раси. Стверджено, що з початком 19-го століття норманські народи творили третину европейського населення. З кожним десятиліттям це відношення зміняється в її некористь і в 1960 р. норманські народи будуть тільки пятою частиною народів Европи. Таксамо з ґерманськими народами, що перед війною творили 33 проц. населення Европи. За 25 літ спадуть до 26 проц. Зате обчислення французьких статистиків ставлять дуже корисні гороскопи для народів славянських. Число Славян зростає постійно і за 25 вони будуть творити половину мешканців цілої Европи.

РОСІЙСЬКА ГАРМАТА В СТАВІ.

Румунська влада глядала серед селян у селі Раранче на Буковині зброї, яка залишилася зі світової війни. Селяни сказали, що в ставі біля Новоселиці затопили російські війська підчас відвороту багато зброї. Військова комісія перешукала став і справді знайшла багато пальної й білої зброї. Крім того добули з глибини трох метрів російську гармату, що збереглася в зовсім добрму стані. Гармату мають уставити на площі в Чернівцях на спомин великої війни.

ДЕСЯТЬ ТИСЯЧ ПОДАНЬ НА 200 ОПОРОЖНЕНИХ МІСЦЬ.

У Варшаві перейшли коло 200 міських і трамваєвих службовців на емеритуру, не хотячи погодитись на нові умовини праці. Наслідки є тепер такі, що на маґістрат, трамваєві каналізації та інші підприємства хлинули безконечні маси безробітних, які шукають заняття. Досі вплинули поверх 10,000 подань, переважно осіб, що не мають відповідних кваліфікацій.

НОВИЙ НІМЕЦЬКИЙ ПРИВІТ.

Берлінський кореспондент льозанського органу „Ревю" розмовляв довго на балю преси з Ґебельсом. „Чи правда, — спитав швайцарський журналіст — що Гітлєр, коли до нього звертаються з привітом „Гайль Гітлєр!" також відповідає: „Гайль Гітлєр!"? — Правда, — відповів Ґебельс — бо „Гайль Гітлєр!" стало вже загально німецьким привітом і Гітлєр уживає його як усі інші".

ПОЛІТИЧНІ АТЕНТАТИ В СССР.

У Нижнім Таґілю на Уралю невідомі справники застрілили слідчого суддю. Кілька днів пізніше застрілили найрухливішого кореспондента і члена комуністичної партії. Преса пише, що оба вбивства є терористичними актами.

ЦІКАВИЙ СОВЄТСЬКИЙ ДЕКРЕТ.

Совєтський комісар скарбу оголосив декрет, який признає особам, що вказали місце, де сховано золото і дорогоцінности в часі революції 1917 р., 25 прц. вартости знайдених предметів.

МОВА ЦИФР.

Під таким наголовком поміщена у квітневому зшитку органу Ліґи Мор. Кольон. „Морже" передова стаття, якої тон дуже песимістичний. Редакція, спираючись на публікаціях Статистичного Уряду, розглядає три господарські болячки Польщі: торговлю з закордоном, внутрішню консумцію й еміґрацію. „Від року 1930 вивозимо і привозимо до Польщі щораз менше, щораз меншу вартість представляє наш торговельний оборот із закордоном" — читаємо у статті: „В 1930 р. наш оборот був іще 4,679 міл., а в 1934 р. впав до 1,775 міл., тобто нижче, ніж це було в перших літах нашої господарської самодіяльности. Вивозимо і привозимо на голову населення **менше від усіх европейських країн** із винятком совєтської Росії".

Торкаючися внутрішної консумції, „Морже" пише: Харчуємось головно бульбою — 762.5 кґ. на голову, — споживаємо теж багато... спірту, бо 1.41 літра на голову. Але далеко за іншими народами стоять цифри споживаного в Польщі мяса, товщу, цукру, зуживаного вугілля, вовни, бавовни, тощо. Обмежуємо все більше наші потреби, вже нижче людських умовин життя. „Стягання пояса" приносить уже упадок фізичного здоровля народу, карловатіння молодого покоління.

Врешті нарікає „Морже", що Польща не має еміґраційної політики, хоч — не вважаючи на еміґраційні перепони — з Польщі виїхали за хлібом у 1919—1933 рр. більше 1,600 тисяч людей.

ДАЛІ ВИВОЗЯТЬ УКРАЇНЦІВ ДО БЕРЕЗИ КАРТУСЬКОЇ

ВОЛОДИМИР ВОЛИНСЬКИЙ (Волинь). — Дня 11. травня вивезли з Володимира Волинського до Берези Картуської д-ра Річинського Арсена, відомого діяча на церковній ниві й автора праці п. з. „Проблєми української релігійної свідомости".

ЛУЦЬК (Волинь). — Вивезено до концентраційного табору в Березі Картуській редактора Вишнівського Сергія, волинського кореспондента часопису „Неділя".

УКРАЇНСЬКА УЧАСТЬ У ЖАЛОБІ ПО ПІЛСУДСЬКІМ.

ЛЬВІВ. — Оголошено в „Ділі" таке:

„Митрополичий Ординаріят поручає отсим Всч. Духовенству, щоби на час похорону бл. п. Маршалка Йосифа Пілсудського здержалося з відправою всяких релігійних торжеств і походів, або відложило ці відправи на час по згаданім похороні. — Від Митрополичого Ординаріяту".

Далі читаємо в „Ділі" таке:

Дня 15. травня вислав бувший начальний вожд Української Галицької Армії, ґенерал Мирон Тарнавський, на руки ґенерального інспектора армії, ґенерала Ридза-Сміґлого, кондоленційну телеґраму з приводу смерти маршала Йосифа Пілсудського такого змісту: Клоню голову над могилою великого вожда. — Ґенерал Мирон Тарнавський, бувший командант Української Галицької Армії".

„Діло" подає теж про жалібне богослуження, яке відбулося в катедральному соборі св. Юра у Львові з приводу смерти Пілсудського. Богослуження відправив еп. Будка. Українців репрезентували: В. Мудрий, В. Целевич, О. Луцький, Люб. Макарушка, Ст. Біляк, І. Лисий, Ю. Павликовський, д-р І. Брик, В. Сінгалевич, д-р Дашкевич, В. Кузьмович. На репрезентаційних місцях були представники державної адміністрації, судівництва, армії й інших державних установ.

А в православній церкві при ул. Францішканській відправлено панахиду, влаштовану заходами Укр. Центрального Комітету за „спокій душі Першого Маршалка Польщі Йосифа Пілсудського, приятеля незалежности України". Так звучить платне оголошення в „Ділі".

ЗАСУД ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО У. В. О.

РІВНЕ (Волинь). — У 1932 році засуджено кількадесять молодих студентів на вязничні кари за приналежність до У. В. О. та революційну акцію. По тій розправі заряджено додаткове слідство проти дальших осіб, підозрілих у терористичній акції. Відбулася тепер нова розправа і засуджено: Коробчука, Шафранського і Потапова на 10 років вязниці, Масловського на 7 років і Медведюка та Ботана на 5 років.

ІСТОРІЯ ХУСТСЬКОГО ЗАМКУ ПРЕМІЮВАНА.

УЖГОРОД (Закарпаття). — Письменник В. Ґренджа-Донський написав історію хустського замку під назвою „Хуст і його славне минуле". Визначений хустською радою комітет працю прийняв і авторови призначив премію.

30-ЛІТТЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ ПРАЦІ о. Г. КОСТЕЛЬНИКА.

ЛЬВІВ. — Цього року минає 30 літ від літературного дебюту о. Гавриїла Костельника, що почав писати бачванською говіркою ще в шкільній лавці. Вчився він у Загребі в хорватській ґімназії і перші його речі писані хорватською мовою. Як син тої вітки нашого народу, що опинилась у Хорватії, почав він присвячувати щораз більше уваги бачванському побутови і бачванську говірку пробував піднести на рівень літературної мови. Ще кілька років тому, коли о. Костельник відвідав ту свою рідну закутину, витали там його як свого найбільшого письменника. Побут на теольоґічних студіях у Львові рішив про дальший напрямок літературної праці о. Костельника. Він почав писати украніською літературною мовою. Його поезії присвячені головно двом мотивам: релігійному та патріотичному. Дав теж поезії в прозі. Найбільше дав критичних нарисів на ріжні теми. Відомі його книжки „Т. Шевченко з етично-релігійного становища" і „Ломання душі". Та головна його праця присвячена фільософічно-теольоґічним проблемам. Як критик і полеміст визначається оригінальністю думок, сміливістю та молодечим темпераментом.

СОВЄТИ КЛОПОЧУТЬСЯ НАРОДИНАМИ.

МОСКВА. — Совєтські ґазети розпочали пропаґанду за збільшення народин у Совєтах. Ціль цеї пропаґанди: збільшити якнайскорше населення Совєтів на кількасот міліонів. Совєтські лідери твердять, що й без цеї пропаґанди населення в Совєтах зростає, коли в капіталістичних краях — маліє. Вони кажуть далі, що збільшення населення не буде для Совєтів клопотом, бо наука допоможе добути з землі вдесятеро більше плодів, ніж їх тепер добувається.

Та властива ціль цеї акції є та, що Совєти хочуть мати новий резервуар людського матеріялу для війська чи там на випадок війни.

ПОЛЯКИ НЕВДОВОЛЕНІ З ФРАНЦІЇ.

ВАРШАВА. — Польська преса передає точно звіти з чужинецької преси щодо того, як ріжні народи чи держави пошанували память Пілсудського. У звязку з тим та преса підкреслює, що найкраще зі всіх поставилися до Пілсудського Німці. Гітлер взяв участь у богослуженню, коли французький президент „не мав часу" на жалібні поминки по Пілсудськім. І французька преса теж віднеслася до цеї події досить холодно.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ЧИСТУ ВОДУ

Трапляється добра нагода для переведення основної ревізії нашої політики на українських землях під Польщею. Чи вона буде змінена, це інша справа. Це від нас не залежить. У таких випадках ми можемо тільки це зробити, що вискажемо свій погляд.

Бачимо, що навіть самі представники найбільшої леґальної партії на Україні під Польщею, себто представники У. Н. Д. О., висказують переконання, що нова виборча ординація не дає Українцям спромоги вибрати послами чи сенаторами таких кандидатів, яких нарід собі забажає. Самі вони стверджують, що польський уряд диктуватиме, чи і хто має бути вибраний до польського сойму чи сенату з боку Українців.

Назагал ми не привязуємо великої ваги до цього, чи будуть у польськім соймі або в сенаті наші представники. З того, що вони там досі були, ніякого хісна для українського народу під Польщею не було. Навпаки, була тільки шкода. Бо продовжувалося в нашім народі певного роду самодурство, що таки там у польськім соймі чи сенаті Українцям можна добитися якоїсь правди, якихось полекш, якоїсь справедливости. А далі: спинювався природній розвій самозахованчої енерґії нашої нації. Бо раз нація знає, що навіть шляхом жебранини чи понижування особистої й національної гідности не можна чогось добитись і облекшити свою долю, то тоді вона береться до інших засобів. Напружує тоді свій мозок, добуває з себе ініціятиву. Робиться дійсно творчою, вносить нові цінности в наше життя, сталить волю, запрягає до праці всю свою життєву енерґію, вибивається на верх і ратує своє життя своїми власними силами.

Вважаємо, що це є одинокий вихід з нашого політичного положення в Польщі. Є це дуже важка проблема. Але тому саме треба її вже раз основно розчовпати, а розчовпуючи, поглянути в першу чергу дійсній правді в очі. Українські посольські мандати в Польщі дають вправді матеріяльну екзистенцію певній частині наших виднійших людей, але ми під цим кутом на ту справу глядіти не можемо. Це факт, що посольські „дієти" заважують як не на політичній лінії, то цілком певно на тактиці наших представників у варшавськім соймі. А та тактика, як от здержання себе від голосування при ухвалі виборчого закона, виглядає часами так, що заломлюється головна політична лінія. Не підносимо цеї справи з якихось демагогічних мотивів. Але інтерес нації каже глядіти на наші життєві справи живими очима і бачити дійсність. Бо тоді доперва можна знайти вихід і з найгіршого положення. Тільки тоді дрібні справи мусять піти на задній плян, а на першім місці мусить станути інтерес нації й ніщо інше.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНҐРЕС

(Дискусійна стаття, надіслана з Праги).

I.

На цю тему писано вже багато в українській пресі Европи й Америки. Одні писали **за**, другі **проти**. Коли спробуємо загально оцінити погляди тих, що висловлюються проти конґресу, то побачимо тут кілька напрямів і підходів до цієї справи.

Передовсім комуністично настроєні Українці (їх усе стає менше) просто проголошують ідею українського національного конґресу за „вигадку Гітлера і Пілсудського" та всяких інших імперіялістів. Комуністи в Києві та в Москві дуже занепокоїлися звісткою про те, що має бути скликаний Український Національний Конґрес. Наказний премієр совєтської України, Любченко, загрожував навіть смертю тим учасникам нарад політичних українських партій, що відбувалися в грудні 1934 р. у Львові.

Наставлення комуністичних українських груп супроти Українського Національного Конґресу є висловом російського фронту проти українського руху взагалі. Від московської „Правди" аж до паризьких органів російської білої ґвардії — „Последнія Новости" та „Возрожденіе" на еміґрації вдарено в літаври, задзвонено на сполох, бо, мовляв, Українці збираються ділити „неділиму Росію". До цього дико-шовіністичного несамовитого хору шакалів прилучив свій малоросійський голос і відомий Василь Панейко, що нарешті почав виступати в російській пресі без української „патріотичної" маски. П. Панейко інформує російських читачів, що українство „обернулося виключно в знаряддя польского й німецького імперіялізму, або, кажучи точніше, в знаряддя „руху на схід" Гітлера та Пілсудського". Ще перед цим своїм виступом Панейко писав у німецькому часописі у Відні з приводу конґресової наради у Львові, що, мовляв, Українці мусілиб порозумітися з Росією на основі федерації, і тоді Україна забезпечилаб собі всі національні права...

Єдиний „червоно-білий" російський фронт проти українського руху взагалі та проти Українського Національного Конґресу зокрема — річ нормальна. Це давня політика Москви ще з 17-го віку, щоб не допускати Українців до згоди між собою і старатися, щоб вони „один одного різали". Розділи і пануй — це правило політики всіх держав, що мають владу на українських землях.

„Гетьманська Управа" п. Скоропадського ухвалою з 20 березня 1935 р. теж висловилося **проти** Українського Національного Конґресу:

„В основу національного об'єднання мусить бути поставлений **принцип авторитету...** Конче необхідний сильний, понадпартійний авторитет, що був би в силі розбіжні інтереси поодиноких груп звести до спільного знаменника і дати політичний акції внутрі і назовні один сталий провід і напрям".

Очевидно цей „авторитет" або „всенаціональний провід" гетьманська управа **вже має**; його не треба творити: це „дідичний монарх" пан Павло Скоропадський, що, як відомо, скінчив своє 7-місячне гетьманування на Україні, проголосивши федерацію з Росією.

Преса, що стоїть близько до ОУН, теж ставиться не дуже то прихильно до справи Українського Національного Конґресу.

В іншому таборі, що шукає оперття українських визвольницьких змагань у Польщі, теж не бачимо захоплення думкою про Український Національний Конґрес. Орґан цього напряму, „Тризуб" у Парижі, вважає, що Національний Конґрес тільки тоді буде бажаний і потрібний, коли він проголосить довір'я і подяку „урядови Української Народньої Республіки" на еміґрації за його змагання визволити Україну. А ні, то ніякого Національного Конґресу не треба...

II.

Арґументи проти конґресу мають у собі ту хибу, що вони в більшости вийшли з себелюбних ґрупових поглядів та інтересів. Вони стоять на погляді **еґоцентричному;** для них інтерес їх групи закриває перед їх очима інтереси і завдання цілого народу. „Українська нація, українська держава — це я", кажуть Павло Скоропадський, Андрій Лівицький, Іван Полтавець-Остряниця та інші претенденти на владу над українським народом.

У нас, особливо серед молоді, від деякого часу поширилася мода зґірдливо відкидати й заперечувати все те, що робили і зробили попередні покоління. У нас якось забувається, що нове виростає на ґрунті, приготованім старшими ґенераціями. Шевченко, що глибоко відчував суть історичного процесу, розумів націю як збірну масу „мертвих, живих і ненарожденних". А в нас виходить інший юнак, іще з молоком на губах, і починає „катеґоряти": Хмельницький у нього тільки „Богдан пяний", Дорошенко Петро — „турецький запроданець", Виговський — „польський маймит", Іван Котляревський — „московський губернаторський підлизник", Іван Франко — „звихнений соціялізмом космополіт" (аджеж писав у польській пресі!), Драгоманів — „зрадник і провокатор гірший від російського Азєва"...

При такім наставленні дуже легко „робити політику". Проста річ: почати „історію України" від самого себе...

Коли в науці про закони і явища суспільного розвою (соціольоґія) говорять про націю, то звертають увагу на те, що зветься **воля нації.** Ті народи, що не мають орґанів виявлення своєї волі, не можуть називатися націями. Воля, хотіння пригнобленої нації йде в тім напрямі, щоб скинути чужу владу й утворити свою власну державу. Коли нарід має свою державу, то кожночасну волю нації виявляють ті політичні партії чи ґрупи, що стоять при владі. Буває так, що одна партія візьме владу в свої руки і довго панує, поки поряд з нею не створиться інша політична сила, як вияв **нової** політичної волі нації, що миром або революційним шляхом перебирає владу до себе. У народів незалежних іде більше-менше вільна боротьба політичних ґруп за виявлення „волі нації". Але чи в наших обставинах, коли Україну розірвано на четверо, можна говорити, що це або та політична партія чи течія **сама** виявляє **„волю нації"?** Політичні ґрупи в нас можуть виявляти лише **частину** національної волі і хотіння. Було би великою небезпекою для українського визвольного руху, колиб ще й далі ширилася ця пошесть „принципів авторитету", диктаторських „всенаціональних проводів" і т. д., бо ця меґальоманія ніяких справжніх орґанів для піднесення національної енерґії не творить, а тільки ґрається ріжними формулками без змісту.

В наших обставинах можна і треба говорити не про „вождів нації", не про „дідичних монархів", а про звичайну **складку сил,** сил громадсько-політичних на добро всього українського народу.

(Кінець буде).

В. К.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ДЛЯ ПРИКЛАДУ, ОСЬ ОДНА КНИЖКА ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОЧУТЬ ЗНАТИ.

Цими днями появився в англійськім перекладі велика праця італійського вченого Вільфреда Парета під наголовком: Ум і громада.

Вже самий факт, що праця появилася в перекладі з оригіналу чужою мовою вказує, що книжка має певні вартости. Це видно тимбільше, коли побачимо, що книжка має 4 томи, понад 2 тисячі сторін, коло міліона слів, або менше-більше стільки, що 15 пересічних повістей.

Книжка трактує про такі справи, як: революція, демократія, вживання сили, імперіялізм, вага середньої кляси й пролєтаріят, тощо. Отже всі питання, про які в нас часто говориться на основі популярної брошурки, що має 50 сторінок.

ЧИМ ДАЛІ В ЛІС, ТИМ БІЛЬШЕ ДЕРЕВ.

Це тільки одна книжка.

Та читач, що хоче подумати про ті справи, про котрі книжка пише, певно ще прочитає те, що про неї написали інші думаючі люди.

А цих річей до нині вже написано гори. Бо писали одні за Парета, а інші проти Парета.

Тимчасом і самий Парето нічого іншого не жде. Він самий пише:

„Заки яку думку вважати правдивою, доконче треба, щоб її вільно було зовсім свобідно атакувати".

ПРАВДА, ЯКОЇ АТАКУВАТИ НЕ ВІЛЬНО.

Ці слова італійського мислителя можуть неодного здивувати. Як це так? Що це за правда, що її має бути вільно зачіпати?

А Парето якраз так розуміє. Він навіть виразно каже, що всяка думка, яку посередньо чи безпосередньо забороняють атакувати, відразу будить проти себе підозріння, що вона не правдива.

ПРАВДА Й БІЛЬШІСТЬ.

Йдучи по цій лінії льоґічно, Парето каже, що воля висказувати свої думки, хочби вони противилися більшости людей або й усім людям, навіть хочби вони мали ображати почування кількоро людей або й багатьох людей, навіть хочби вони мали виглядати безглуздими, все є дуже корисною для відкриття безсторонної правди.

Слова Парета про висказування думок, яким противиться більшість людей, кидають нам нове світло на заслуги таких наших людей, як Іван Франко. Бо щож була діяльність Івана Франка, як власне не безупинне висказування думок, котрим противилися багато Українців, якщо не всі Українці? Щож була ця діяльність, як власне не говорення Українцям думок, котрі їх часто ображали, а деколи видавалися безглуздими й злочинними?

ПРИСЛУГА НЕПРАВДИ.

Можливо, що й між думками, голошеними Паретом, і між думками, голошеними Франком, були думки, що при розгляді їх способом, поданим Паретом, покажуться неправдивими.

І спитається тоді читач: Нащож здалося говорити думки, що показуються неправдиві? Чи не краще обмежитись до голошення думок, за котрі ми всяку певність маємо, що вони правдиві?

Думки, про котрі ми певно знаємо, що вони правдиві, не цікавлять нас так, як власне ті думки, за які ми ще не знаємо з усею певністю, чи вони правдиві. І людина, що знала би тільки ті доказані правди, а більше нічого, зналаб деякі факти, але не вміла би думати і не вміла би відкривати нові правди, нові факти. Вона була би подібна до блохи з блохового цирку, що вміє маширувати і тягнути гармату, бо цього її навчили, але сама нічого нового навчитися не вміє.

В. Будзиновський.

ЛЮБОЩІ?

(1)

Саковичева мала в горах невеликий пансіон і ресторантик для літників і туристів. Вона дуже дбала, щоби її пансіон мав добру славу: щоби гостям було у неї вигідно, щоби смакував їй харч і щоби не соромно було заїздити до неї. Гостей, котрих підозрівала, що могли би попсувати славу пансіону „Під оленем", Саковичева не приймала.

— Їдуть гості до нас! — крикнула до Саковичевої наймичка, увійшовши в кухню з коновкою води. Фіякер уже доїздить до моста.

— Ще не знати, чи до нас заїдуть, — сказала господиня.

— А до когож би заїхали, як не до нас? — спитала Каська.

— До тої во певно не заїдуть, — відповіла Саковичева з глумливою усмішкою і згірдно глянула крізь вікно в сторону своєї сусідки, Паньчакової.

Паньчакова була колись кельнеркою в міськім ресторані, Саковичева донькою місцевого господаря. На думку Саковичевої, Паньчакова була їй не рівня. Коли важилася зробити свій пансіон під боком Саковичевої, то, як є справедливість на світі, повинна би збанкротувати!

Фіякер уже був по сім боці ріки. Саковичева вийшла на поріг і, стоячи на східках, дивилася, куди фіякер поїде.

— Хто то міг би бути? — сказала. — Панок, пані або панна і якийсь цілком чужий фіякер. Не знає, куди їхати. Озирається, стає, знов їде. Гадаю, що хто має олій в голові, той повинен би, ще заки в дорогу рушив, розпитати, до кого заїхати. Ну! Нарешті таки звернувся до нас.

Збігла зі східків, щоби гостей привитати. Наймичка вже була випередила її і підбігла до воза, щоби молодій дамі помогти висідати. Та панок, одітий по туристичному, вже зробив се. Попросту зсадив даму з візка і поставив її на землі.

— Стефку! — сказала дама з докором, паленіючи, наче би їй соромно зробилося, що при тій роботі панок мусів на очах людей обійняти її.

Панок вхопив даму за руку і, не дивлячися на тих, що з хати вийшли, обоє пішли до хати. Господиня ішла за ними. Похитуючи головою, думала:

— Я не нинішній заяць. Та з тими во цілком не визнаюся.

Під сходами на перший поверх стояла з ключами покоївка Юстина. Вона глянула на пару і очима неначе перестерігала свою господиню:

— З ними треба обережно, бо то любовна пара.

— Таких я сама знаю, погадала господиня. — Твоя пересторога мені непотрібна. В селі не скажуть мені, що у мене можуть сходитися залюблені пари.

Панок приступив до господині і спитав, чи не міг би дістати кімнату з двома ліжками.

— Чи не добре вгадала я? — подумала Саковичева. — Не підійдеш ти мене!

Господиня не хотіла отверто сказати йому, щоби разом з любкою пішов собі до дідька. Також погадала собі, що може й без двох ліжок в одній кімнаті від тої пари заробить щось. Вибрала середину і відповіла:

— Лишитися можете у мене, та кімнати з двома ліжками вже не маю вільної. Вже всі заняті. Зате можу дати вам дві цілком вигідні, веселі кімнатки, по одному ліжку.

— Погано! — сказав панок. Дама спаленіла.

— Сій бодай трошка соромно, — погадала господиня, побачивши се.

— Та нехай вже буде, як годі інакше, — сказав панок. — А що ви дали би нам попоїсти?

— Може рибу?

— Як би так пструги? — спитала дама, вліпивши очи в господиню.

— Іншої риби тут не маємо. Лише пструги з наших потоків. Лише пструги і троха пирів. Пир також пструг, тільки що білий.

— Я хотіла би ті з червоними цятками, — просила дама.

— Дістанете з червоними цятками. Пирі я сама їм, бо вони ліпші від пстругів.

— Також заріжте когута, або курку. — сказав панок. — І фіякрови дайте обід на мій кошт.

Господиня показала молодій парі двері до їдальні, сама пішла до кухні.

— Мабуть цілком так, думала господиня, вдоволена з себе. У людей такої породи ніщо не є добре, ніщо задороге. Нема ліпших гостей, як пари, захоплені любовною дурійкою. Вони їдять мало, платять добре. Про мене! Я зробила, що каже мій обовязок. Не дала спільної кімнати, а розділила їх. Решта не моє діло. Юстино! Занеси до них мельдункову книжку. Нехай повписуються. Я цікава, що вони там набрешуть.

Покоївка відійшла з книжкою і не зараз вернулася. Коли по довшій хвили прийшла, сказала:

— Я занесла книжку до їдальні, поклала перед ними на столі разом з каламарем і пером, і вийшла. Та я не пішла геть. Лишилася під дверми на підслухах. Він, той пан, сказав так:

„Кицю! Напишу доктор Евген Барилевич з жінкою".

„Не так!" відповіла вона. „Пиши правду!"

„Хочеш правду?" він каже, „то написати: з кицькою?

— Так вони довший час перемовлялися, билися за перо, плели ріжні нісенітниці і раз коло разу цілувалися. Цілувалися так голосно, що я аж за дверми чула.

— Ти до них більше не йди! — сказала господиня обурена. Така міська голота лиш псує порядні дівчата. Як задзвонять, то скажеш мені. Я з ними дам собі раду.

— Вони вже хочуть іти спати. Питали, чи їх кімнатки вже готові.

— Добре, — сказала господиня. — Я заведу їх. Ти не йди, лишися тут!

З двома ліхтарями в руці енерґійна господиня пішла до їдальні і завела пару на поверх. Ідучи за нею, молода пара цілувалася. Господиня добре чула се. Господиня показала панкови його нумер, дамі її нумер, сказала добраніч і відійшла.

Другого дня молода пара весело блудила по околиці. При обіді господиня спитала їх:

— Припали вам до вподоби наші сторони?

— Дуже, — відповіли обоє.

— Саме таку закутину ми хотіли знайти. Тут так свобідно, не треба вязатися.

Хвилями Саковичевій таки ставало совісно.

— То таки гріх, — думала, — двоє таких впустити до себе, давати їм захист. Та остаточно я на се не пораджу. Що до мене належало, я зробила. Як там діється щось таке, що не повинно би бути, не беру на себе відповідальности.

Так то добрі доходи, які давала молода пара, що закватирувалась у Саковичевої на довший час, утихомирили викиди совісти господині. І все було би добре, як би не наклепи і слухи, поширювані між людьми сусідкою і конкуренткою Паньчаковою.

Прийшовши раз від криниці з коновкою води, Каська розказувала в кухні:

— Там, коло криниці, була нині велика сила людей, що прийшли по воду. Наймичка Паньчакової, нарікаючи, що у них мало гостей, сказала:

„Не штука мати гостей там, де ніхто не є задобрий і ніхто залихий".

— Нехай вона своїми довгами журиться, не моїми гістьми! — відповіла Саковичева.

(Конець буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПРО НАУКУ

Нераз діти ідуть в школу,
Бо кажуть ходити;
Не підеш, то за непослух
Можуть і набити.

Дитя вартости науки
Ще не знає нині;
Ось тому батьки повинні
Розказать дитині,

Що наука — скарб єдиний.
Хай же діти знають,
Хай же вони цього скарбу
Вже змалку придбають.

Не надбавши знання, будуть
Тяженько бідити,
Бо не буде можна в світі
На хліб заробити.

З наукою всяк дібється
До кращої долі;
Без науки — не зазнає
Ні щастя, ні волі.

А без волі тяжко жити
Хочби й одну днину.
Тож любіть науку, діти,
Як мати дитину.

Йосиф Буката.

Д-р Остап Грицай.

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ У ВІДНІ

Заходами Українського Клюбу у Відні відбувся тут у неділю, дня 5. травня ц. р., в його салях черговий роковинний концерт у честь Тараса Шевченка, який годиться нам причислити до кращих у ряді дотеперішних таких свят на віденськім ґрунті. Активна співучасть нашої віденської **Акад. „Січи"**, гаразд підібрана й бездоганно виконана програма, артистичний хист виконавців і дбайлива праця святкового комітету — усе те склалося на значний успіх нашого концерту, який певно лишиться в милім спомині його всім — хоч і не надто численним — учасникам.

А відбулося це симпатичне свято от з якою програмою:

Найперше виступив добре зіспіваний і знаменито ведений своїм талановитим диригентом, **п. А. Гнатишином,** мужеський хор „Січи", щоб заінавгурувати вечір відспіванням традиційного **„Заповіту"** в композиції **Стеценка.** І треба сказати, що зі свойого завдання хор наших славних січовиків вивязався дуже гарно, викликуючи соїм мистецьким співом той глибокий, врочистий настрій, такий питомий хвилі, коли салею, а ще дотого на чужині, проносяться перші звуки безсмертного заповіту поета. Одно ще тільки не принялось при тім, уже крипко застійненим звичаєм у нашої публики, а саме — не оплескувати відспівання „Заповіту", який отвираєж чи там кінчить концерт **як своєрідна молитва,** і тому й мусить бути вислуханий мовчки, в урочистім скупленню духа й серця слухачів. Не інакше ось, як це водиться у Відні нпр. підчас вистави **Ваґнерового „Парзіфаля",** якого музики і вокальних партій публика не оплескує ніколи, бо цей прегарний твір, видвигнений ґенієм його творця на вершини — релігійного діла. — Даліж наступила промова голови тутешньої „Української Бесіди" і заст. голови Клюбу, **п. д-ра Назара Світлика,** як я вже нераз мав нагоду зазначити, одного з передових діячів нашої віденської кольонії, якому в заслугу треба почислити між іншим і його ідейну працю для українського робітництва у Відні, згуртованого головним чином у товаристві **„Громада".** — Починаючи вражаючими словами поета з **„Подражанія XI. псалому",** наш промовець зясував суть свята широкою згадкою про революційно - суспільний чинник у творчости Шевченка та спинився особливо на моменті кріпацтва як на найважнішому з усього, проти чого зверталась бунтарська думка поета. І провівши так головні обриси Шевченкової епохи в її відношенню до творчости поета, промовець чітко і ясно визначив становище Шевченка в життю українського народу, зокремаж у теперішности, з погляду на кріваві змагання України з ляцькими й московськими наїзниками. Гарну промову д-ра Світлика приняла публика грімкими оплесками, після чого наступив святочний реферат **студ. мед. Володимира Янди.** Він як з історичного, так і з ідеольоґічного боку був знаменитим доповненням промови д-ра Світлика, поширюючи у вступі малюнок епохи, в якій судилося Шевченкови виступити діячем на овидах життя народу, та обрисовуючи найважніші моменти з життя поета самого, моменти, видвигнені і схарактеризовані промовцем з повним зрозумінням їх значіння для пізнішої торчости Шевченка. Ставнувши так на твердій основі життєвих обставин в нашого поета, промовець накреслив образ Шевченка як провісника національного визволення, непримирної боротьби народу за волю, боротьби, якої одним з відгуків у Шевченка чудова апострофа в поемі „Невольник":

„Зброє моя,
Зброє золотая!
Літа молодії,
Сило молодая;"

І тому в Шевченка, як у поета боротьби, поета „ножів обоюдних, що мають вицідити зі серця сукровату кров", така ненависть до безділля, до людини, що „гнилою колодою" валяється на шляху життя, і таксамо ненависть до крутих шляхів, до безхарактерности тих, які чваняться, що „добре ходять у ярмі". І кинувши так і в сторону наших „гнилих колод" кілька актуальних слів, п. Янда підкреслив у Шевченка його віру в перемогу, його повне боєвого одушевлення „Борітеся, поборете" і його „Вставайте, кайдани порвіте!", закінчуючи цим свій реферат, принятий публикою зі щирим признанням, якого висловом були довготревалі, рясні оплески. Бо треба сказати, що п. Янда, хоч він нині щойно молодий абсольвент медицини, в нас один з найкращих і найохочіших промовців.

Даліж, обік ще двох мужеських хорів, з яких очарував головно Шевченка-Роздольського **„Сонце заходить",** заслугує на увагу фортепянове сольо **пані Дарки Карановичевої,** нашої добре відомої пяністки, яка відіграла цим разом **В. Барвінського** „Ой не світи, місяченьку" та варіяції і фуґу „Засвистали козаченьки". І я не скажу мабуть забагато, коли зазначу, що мистецька гра нашої артистки знову — як зрештою завжди — захопила всіх слухачів.

А дуже помітною точкою дальшої програми була декламація поеми **„Чернець",** виголошена панею **Наталкою Ґросовою.** В народнім строю, знаменито опанувавши текст та всеціло пронята духом поеми, наша талановита декляматорка змогла надати своїй точці повної окремішности як з погляду на інтерпретацію поеми, так і на характер усієї віддачі цеїж.

Правда — тон мелянхолійного спомину в першій частині проступав може надто сильно, домагаючись тут і там — головнож у сцені танцю старого Палія — таки ноток запорозької бадьорости як мистецького контрасту до елеґійного характеру заспіву і фіналу поеми. І з цим і модуляція голосу декляматорки повинна була назагал оперувати трохи більшою скількістю живіших ефектів, зокремаж у співаній Палієм пісенці до танцю, що — як це звичай у Шевченка — своїм тоном пориваючо вогниста. Затеж в усіх партіях елеґійного характеру мягкий і повний лірichного звуку голос декляматорки зазначувався як не мож краще, і велів забувати слухачеви, що сувора героїка про Палія пронеслася цим разом майже в цілости в ліричному моль. І хотілосяб саме у звязку з цим помітним виступом пані Ґросової зазначити, що в інтерпретації нашої декляматорки мусілиб прегарно виходити в пешу чергу річи ліричного характеру, ось як нпр. відповідні твори з низки поем про жінок у Шевченка, зокремаж винятки з несмертельних красот „Наймички". І годилосяб про це комітетови найближчого Шевченківського свята тямити гаразд!

Накінець же згадаймо ще про вокальні соля в нашій програмі, а саме: **п. Івана Савки** та **п. І. Барусевича.**

Перший з них, про якого я вже нераз писав читачам „Свободи" — відспівав цим разом **Шевченка-Лисенка** „Доля", „Ой чогож ти почорніло", а як наддаток „Ой Дніпре, мій Дніпре". І як бас з кольосальним голосовим матеріялом, п. Савка все наново захоплює нашу концертову публику передовсім потрясаючою силою свойого голосу, який з цього погляду справді гідний подиву. А крім того наш співак був диспонований цим разом краще, ніж коли, так, що нпр. його відоме сольо „Ой Дніпре" вийшло таки дуже гарно і добуло в публики неабиякого аплявзу. — Щождо п. Барусевича — тенор — то ми почули в його інтерпретації **Шевченка-Лисенка** „Думи мої" та „Ой гляну я, подивлюся", пісні, які чимало причинились до уріжнороднення концертової програми, а були відспівані нашим співаком удатно, з проступаючою рисою траґізму. Здається мені лише, що експресія високих тонів у п. Барусевича трохи насильна, і тут наш співак буде мусіти ще попрацювати над собою, щоб добути так щораз вищих ступнів мистецького хисту, чого йому з душі бажаємо.

А фортепяновий дострій був у мистецьких руках пані Карановичевої та **пані Фрідль Маврер,** які зі свойого завдання вивязалися з кожного погляду бездоганно.

Після тогож, як відспівано гимн **„Не пора",** забрав іще слово новий голова „Українського Клюбу", **радник д-р Е. Тарнавецький,** і в глибоко відчутій апострофі до тіней Шевченка молив Його овівати й надихувати українську громаду своїм творчим духом та помагати їй кінчати визвольну працю в усіх ділянках нашого національного життя. І надіймося, що той заклик нашого, як це вже зазначується нині, енерґійного і повного найкращих інтенцій голови, не прогомоніє безуспішно, а стане для нас тут іще одним товчком до всеціло́ї праці для України.

Погруддя Т. Шевченка, роботи Олександра Архипенка, зняте підчас відслонення і передання Музеєви Штук Красних у Дітройт, Міш. Борус, директор Музею приймає погруддя від адв. Панчука, який переводив свято, і Теодора Зарембського, голови Святочного Комітету. Кіцулівна, члениця хору „Думка", відслонює статую в авдиторії Музею.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ТОЛІДО, О.

З Дня Матері Рідній Школі.

Заходом молодечого відділу влаштовано дня 12. травня День Матері, який відбувся величавіше ніж попередніх років.

Свято почалося вступним словом Гр. Чорного, котрий пояснив значіння Дня Матері та підніс вагу ідейного впливу матерей на молодь. По промові гр. Чорного наступило обдарування матерей квітами. Ця дитяча несподіванка приємно діткнула матерей, а була приготована панною Перій. Деякі матері з радости щиро заплакали. Таке приємне чуття їх огорнуло. Потім діти виступили з піснею „За Україну", яку відспівали з вогнем завзяття.

Дальше були дитячі деклямації в честь матерей та скрипкові і гармонійні соля. Танки були віддані під управою панни М. Корнови, а приґравала до танків на пяні панна Перій.

При кінці свята гр. С. Ткаченко звернувся до присутніх на галі в справі Рідної Школи в краю, яка так дуже потребує помочі. Говорив, що Рідна Школа зможе вивести наш нарід з неволі, бо виховає нам боєву молодь.

На закінчення хор відспівав „Ще не вмерла Україна".

Щира подяка належиться всім тим, хто потрудився для звеличання Дня Матері, як і тим матерям, що занялись приготуванням вечері для гостей.

На Рідну Школу зложили по $1: пані М. Чорна, К. Скотинська, Ткаченко, Д. Блясецька, І. Ліщук, М. Корнова, Костина, Гавриляк, М. Перій, Юркевич; по 25 ц.: Л. Івасюк, К. Файфер.

Разом $10.50. Збіркою занялись п. Чорна і Блясецька. Гроші вислано до краю через Обєднання.

Михайло Блясецький.

БІДА З ГРІШМИ.

Славний магараджа з Непалю, що має більше грошей, ніж може їх протратити на власні потреби, вибрався на французьку Рівієру, щоб там прожити якийсь час широко. Денно має він 200,000 фр. доходу. Наняв один поверх для себе в найдорожчому готелі, другий для своєї служби, третій для своїх гостей. Спровадив із Парижа кілька найкращих авт, давав що дня бенкети. Все це було замало. Тоді рішив він поїхати до салі гри у Монте Карльо. Там найлекше можна видати багато грошей. Але релігія магараджі дозволяє йому грати тільки 5 днів на рік. Грав зараз першого дня як непритомний, або як пяний московський купець. І виграв 500,000 франків. Це так його перелякало, що рішив невідклично покинути Рівієру і виїхав до Лондону. Фунт стерлінгів стоїть вище і там лекше видати свій щоденний прибуток.

ЧИ ЛІНІЯ СТАЛІНА ПРОСТА?

В студентськім домі в Москві студенти розмовляли про „лінію Сталіна", себто його „політику".

Один каже:

— Проста вона, братіку, як стріла.

— Так? — відповідає студент Стрільченко. — Невжеж ти не вчився, що писав математик Лобачевський, що лінії простої нема, але всі криві?

За ці слова зробили на Стрільченка донос і прогнали його з „общежитія" (студентського дому), із школи, а вкінці з „комсомолу" (комуністичного союзу молоді).

Що сказалиб комуністи в Ню Йорку, як би їм заборонили вчитися в капіталістичних школах за одну замітку про капіталізм?

Коли жінка має 16 літ, виглядає гарно та свіжо. Як має 30 літ, дістає перші морщини.

Як має 35 літ, починає їй сивіти волосся.

Як має 40 літ, волосся її стає золотисто-біляве, виглядає знов гарно та свіжо й усе зачинається від початку.

НОВІ КНИЖКИ.

LOST SHADOWS (ЗАГУБЛЕНІ ТІНИ).

Під таким заголовком вийшла книжка анґлійською мовою. Це переклад з українського ориґіналу повісти Осипа Турянського „Поза межами болю". Величина книжки 5X7½, сторін 246, великий друк, полотняна оправа. Переклад зробив п. Андрій Микитяк, а накладня Empire Books надрукувала цю книжку в Ню Йорку 1935 року. Ціна $2.00 за примірник.

Хто читав цю книжку в ориґіналі (по українськи), той згодиться зі мною, що вона належить до „тяжких". Читач мусить бути трохи обзнайомлений з психольоґією, щоб зрозумів її як слід. А потім гра слів, які мають передати чуття душі, чергуються в безконечність. Читач не може спокійно прочитати цеї книжки без хвилювання. В цім властне полягає велич твору. Великий твір має заставити читача, щоби він тішився, плакав, сміявся, любив, ненавидів, годився й обурювався. Коли якийсь твір посідає лише 4 із тих прикмет, тоді є це дуже великий твір, а знавці літератури зачисляють його до безсмертних творів. „Загублені тіни" є власне таким твором. За такий приняла його німецька критика. Ця книжка в анґлійському перекладі заховала первісний чар і красу мови, а п. Андрій Микитяк показався великим знавцем обох мов.

Та книжка вже вийшла. Щож на це Українці? За нами лишається одно: купити книжку і, прочитавши, занести її негайно до шкільної або міської бібліотеки. Мусимо це зробити, бо ніхто інший за нас цього не зробить і не поширить нашої красної літератури між Американцями. Зокрема молодь повинна цікавитися такою роботою.

Г. Ґ. Скегар.

ХТО ВІРИ НЕ МАЄ.

Хто каже: „Люблю Україну",
А дбає завжди про привату —
Цей в жадній великій потребі
Не зможе нам поміч подати.
Хто віру в велике затратив,
В нім чести нема й обовязку;
Хто дбає за власні мандати,
Цей з нами не має вже звязку.
Хто раз пробрехався й довірям
Народу, як крамом, торгує,
Цей більше від нас вже ніколи
Слів вдяки-признання не вчує.
Хто в власну не вірить побіду,
На блудних стежках заблудивши —
Перед ворогами хто блідне —
Хай провід відступить сильнішим!

Осип Меч.

UKRAINIAN WEEKLY
(Concluded)

CHORNOMORSKA SITCH DANCERS

The Dancers of the 3rd Branch of the Chornomorska Sitch of Newark, N. J. wish to give the readers a brief idea of the work that has already been done by them in the short time that this club has existed. Below are the dates and places where appearances were made.

March 10, Mr. Hyra, our dancing instructor, was closing his Dancing Class in the town of Singac, N. J. Expecting a large audience, he also wanted to have a large cast of dancers, so the dancers of Newark traveled to Singac, where they took part in the dancing. The audience was so impressed with the program that they have sent invitations to the Dancers of Newark to give another program in the early fall.

April 8. Invitation was received by the Dancers to take part at a Hill-Billy night at Weequahic High School, Newark, N. J., where many nationalities were to have been represented. Although the night happened to be cold and rainy, the Ukrainian dancers were not discouraged and upon arriving at the High School discovered that they were the only ones who arrived in costumes. Feeling pleased at the various compliments that were paid to them about their costumes, the dancers put on their best exhibition and were greatly applauded by the audience. An invitation has been already extended to the dancers for the coming fall season.

April 17. Knowing that the Ukrainians have never appeared at any Movie houses, the Secretary wrote to the Manager of the Hudson Theatre of Kearny, and asked to be allowed to participate at one of their Amateur nights. Permission was granted and the dancers captured the First Prize.

April 20. Upon invitation, four boys traveled to Passaic, N. J. where they entertained and helped to complete a program given by the Holy Ascension Church.

April 25. The dancers were sent to the Tivoli Theatre of Newark to compete in the Semi-Final Amateur contest where they were put out of the contest, but were well received by the audience.

May 2. Receiving an invitation to dance at the Roosevelt Theatre of Newark, the dancers, dressed in their costumes, gave a bautiful performance, being greatly applauded for their efforts.

May 3. Invitation was received by the dancers to appear as guests at the Stanley Theatre, East Orange, where another perfect performance was given by the dancers.

May 10. The dancers receiving another invitation, danced as guests at the Regent Theatre, Newark. Here the dancers acquainted thousands of people with the name "Ukrainian." Upon arriving at the movies the dancers were surprised to see a crowd standing in front and anxious to find out what it wss all about, they mingled with the crowd. In an instance the dancers heard a man's voice saying "Come on in folks and see our guests of the evening, the Ukrainian Dancers. See and hear their music and their costumes. Something unusual. Something out of the ordinary. The Ukrainian Dancers. Don't miss it."

May 11. The dancers took part at a concert given at the Chornomorska Sitch Hall on Springfield Avenue.

May 12. The dancers gave a Mothers Day program where all new members of the Ukrainian Dancing Club took part. The new dancers were greatly applauded for their efforts and the older dancers were complimented on their efforts in making their Mother's Day program a success.

The dancers are greatly proud of the places where they have danced and we believe that it is the first time that the Ukrainians have ever taken part in movie programs. Invitations are still being received by the Secretary to have the Dancers appear as guests at various theatres. We plan to continue the work that we have started.

Sophie Fello, Sec'y

ЧИ ПОДОРОЖ НА МІСЯЦЬ МОЖЛИВА?

Під таким наголовком мав у Львові відчит д-р А. Ластовецький. Про це читаємо в „Ділі" таке:

Прелеґент-фізик вибрав собі цікаву тему, що й досі залишилася у нашій уяві з молодечих літ, коли ми читали Жіль-Вернову фантазію про подорож до місяця. Незвичайний розвиток техніки та фізичних наук дає привід до нерідких у пресі новинок, що ось-таки-то вчені чи техніки поважно займаються проблемою подорожі до місяця, будують відповідні ракети, щоб туди дістатися, тощо. На основі таких ідей побудовані теж і ріжні фантастичні повісті.

Д-р А. Ластовецький звернув увагу на першу найбільшу перешкоду у „місячній мандрівці" — ґравітаційне ділання землі. Велс порадив собі в повісті „Перші люди на місяці" просто так, що герой повісти придумує субстанцію, яка звільняє людей від притягання. Сталева куля, обложена цим „кеворитом", могла полетіти на місяць. Подібний спосіб придумав і німецький письменник Лясвіц у повісті „На двох планетах", де мешканці на Марсі вміють витворювати такі поля, де ґравітація не ділає. Сучасна фізика вважає усунення ґравітації утопією.

Зрештою усунення ґравітації спричинилоб інші труднощі. Тіло, викинене з землі зі скорістю коло 12 км. на секунду, ніколи вже на землю не вернулось би. При цьому ця скорість удесятеро більша від наших найшвидших стрілен (місяць віддалений від землі 400,000 км.!) Якби техніка вже здійснила такі дуже швидкі стрільна, то люди, які сиділи би в них, не могли би витримати розгону. Проф. Рипін ствердив, що миші можуть витримати максимальне прискорення 58 м. на секунду, птахи 39 м., а люди ще менше. Надзвичайне прискорення вистріленого стрільна не могло би тревати довше, як кілька секунд, щоб люди у стрільні вмерли. Дуло гармати, яка висилала би стрільно на місяць, мусіло би бути довге 7,200 км., щоб зміна скорости набою з зера на 12 км. відбулась дуже поволі. Герої Вернової повісти та повісти Жулавського „На срібнім глобі" повинні би згинути у стрільні зараз таки на самім початку лету.

Деякі вчені працюють над ракетами, які, реагуючи на відповідні вибухові гази, моглиб силою власної скорости відірватися від землі. Одначе техніка не має ще нині відповідного матеріялу на саму ракету, ні відповідних вибухових матеріялів. Ракета з масою одної тони мусіла би забрати вибухових матеріялів 550 тон.

Прегарно описана подорож ракетою на місяць у Німця Гайля „Вистріл у всесвіт". Нема тут ніяких неточностей з наукового погляду, тільки що автор приймає вибухові матеріяли, ще досі не відкриті.

Насуваються ще питання: як кермувати вистріленою ракетою і як поладнати температуру в ній. Бажаний напрям можна би осягнути т. зв. напрямними вистрілами, температура залежала би від тепляних промінів, що походять від сонця та землі, і на це є рада. З усіх даних можемо зробити висновок, що людство не скоро ще вибереться на місяць і може минуть іще століття, заки розвиток техніки дозволить на таку далеку прогулку.

ЕМІҐРАЦІЯ В ПОЛЬЩІ.

В січні і лютім ц. р. виеміґрували з Польщі 5,718 людей, з яких 292 виїхали до европейських країв, решта до позаевропейських. На першому місці стоїть Палестина, до якої виїхали 4,526 еміґрантів Жидів. Це робить 80 проц. загальної суми еміґрантів.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (34)

Тарзан завважав, що одно дерево звисало над сценою дикої церемонії. На нього можна було вдертися з іншого дерева, що росло поза хатою Рунґули. З того високого дерева він міг би приглянутися ближче цьому дивному білому чоловікови. І Тарзан почав посуватися до того дерева, перебігаючи обережно від одної тіни до другої.

Це була небезпечна дорога, бо деякі дикуни ще не вийшли зі своїх хат та не пішли на площу. Якби його побачили, Тарзан міг би скоро стояти коло дивного білого чоловіка як жертва, призначена на їжу. Одначе цим разом йому служило щастя й він без пригоди дістався на усмотрене собою місце.

З високої галузи він подивився вниз на драматичну сцену, що розіґравалася під ним та доходила до крівавого кінця. Як його очі впали на візня, він почув у собі немале здивування, бо побачив, що цей дивний чоловік був подібний до нього. Своєю поставою, краскою тіла, ба навіть рисами лиця Обровський скидався на Тарзана.

Обровський не бачив погляду Тарзана. Його вся увага була звернена на те, якби то вирватися від страшних мук. Три дикуни підходили до нього. Рунґула кричав до них прикази. Вояки приготовлялися привязати Обровського до дерева. Тоді він виконав свій плян, що повстав у його очайдушній голові під впливом великого страху.